

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Особливості 6-го видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (КПБ6)

Департамент статистики та звітності
26.06.2015 р.

- Перегляд методології складання статистики зовнішнього сектору був здійснений з метою відображення змін в економіці, пов'язаних з процесами глобалізації, фінансовими та технічними інноваціями, підвищенням уваги до міжнародної інвестиційної позиції (МІП) та зовнішнього боргу, інтеграції з іншими видами статистики
- Основні зміни в поточному рахунку пов'язані з рекласифікацією статей та очищенням торгівлі
- Зміни в фінансовому рахунку пов'язані зі зміною підходів до відображення погашення боргових зобов'язань та міжбанківських кредитів:
- Змінено підходи до презентації платіжного балансу та правила агрегування даних:
 - Капітальний рахунок об'єднується з поточним рахунком та визначає «чисте кредитування (+)/чисте запозичення (-)» економіки відносно іншого світу
 - Сальдо за окремими категоріями фінансового рахунку та в цілому за фінансовим рахунком матиме протилежний знак
- Починаючи з даних за III квартал 2015 року статистика буде публікуватись лише за КПБ6

Історія розробки нової методології

- **Перегляд методології складання статистики платіжного балансу відбувається в середньому раз на 15 років.**
 - “Керівництво з платіжного балансу. Перше видання” (1948)
 - ...
 - “Керівництво з платіжного балансу. П’яте видання” / КПБ5 / ВРМ5 (1993)
 - “Керівництво з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції. Шосте видання” / КПБ6 / ВРМ6 (2009)
 - рішення щодо розробки нового керівництва було прийнято в 2001 році Комітетом МВФ зі статистики платіжного балансу
 - процес йшов паралельно з оновленням Системи національних рахунків і Еталонним визначенням прямих іноземних інвестицій OECD
- **Складання платіжного балансу в Україні було започатковано в 1993 році відповідно до КПБ5**

Чому знадобилося нове керівництво (КПБ6) ?

- Потреба у відображенні змін в економіці, що відбулися, зокрема пов'язаних з процесами глобалізації
- Необхідність врахування фінансових та технічних інновацій.
- Збільшення уваги до міжнародної інвестиційної позиції та зовнішнього боргу:
 - зростання уваги до балансового аналізу для визначення стійкості та вразливості, у тому числі валютних невідповідностей, впливу структури термінів погашення на ліквідність і т.п.
- Підвищення інтеграції між статистикою зовнішнього сектору та іншою макроекономічною статистикою (СНР 2008)
- Відображення нових підходів, що були представлені в спеціалізованих керівництвах і класифікаційних системах

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Етапи впровадження КПБ6 в Україні

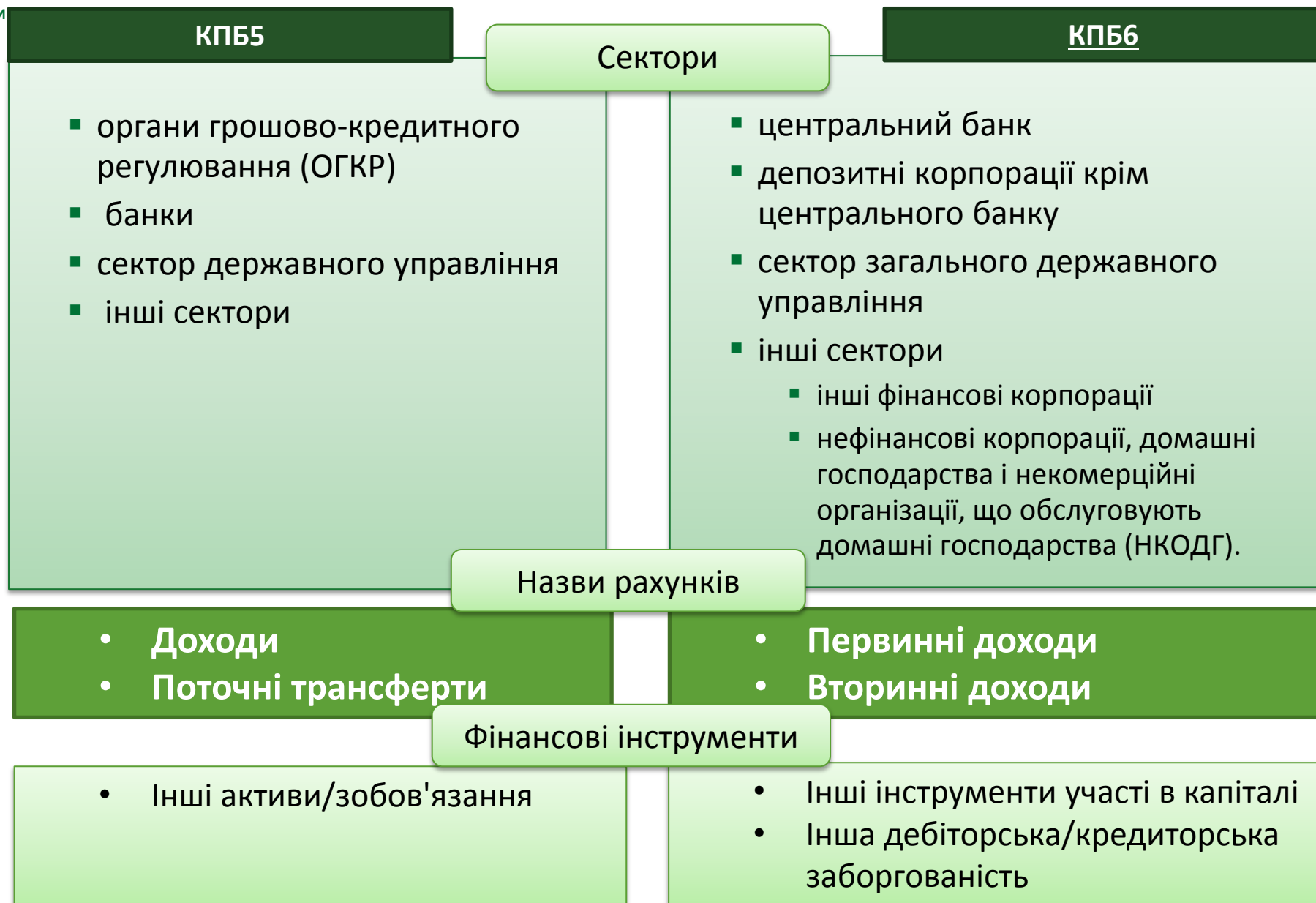

* СНР – система національних рахунків

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Головні зміни: гармонізація секторів, рахунків, фінансових інструментів для узгодження з СНР

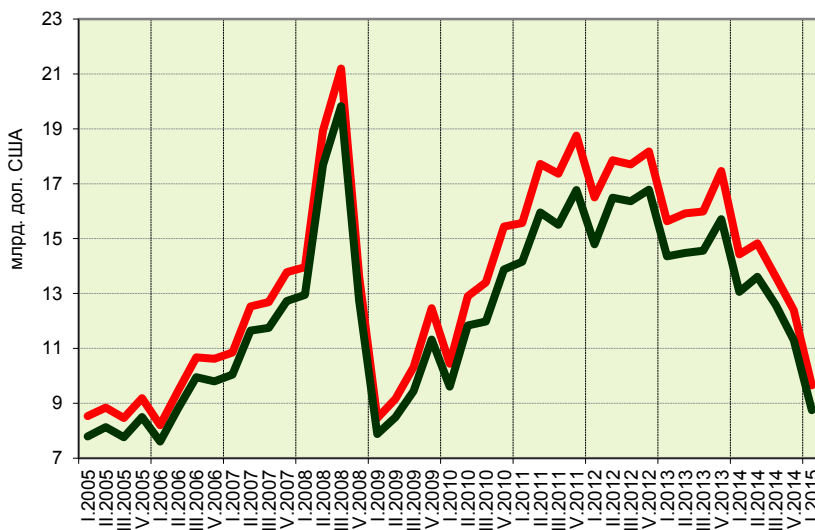

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Основні зміни у поточному рахунку – товари

- «Товари для переробки» виключені зі статті «Товари» (вартість послуг з переробки відображається у статті «Послуги»)
- Ремонт товарів перенесений зі статті «Товари» до статті «Послуги»

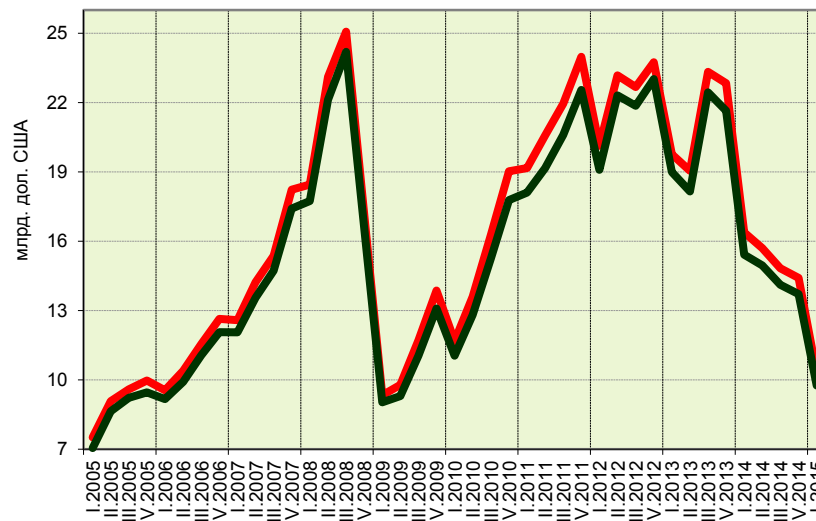
Експорт товарів

— Експорт товарів (КПБ5)

— Експорт товарів (КПБ6)

Імпорт товарів

— Імпорт товарів (КПБ5)

— Імпорт товарів (КПБ6)

В 2014 році за КПБ6 за торгівлею товарами:

зменшення експорту **8.5%** (4.7 млрд. дол. США)

зменшення імпорту **5.1%** (3.1 млрд. дол. США)

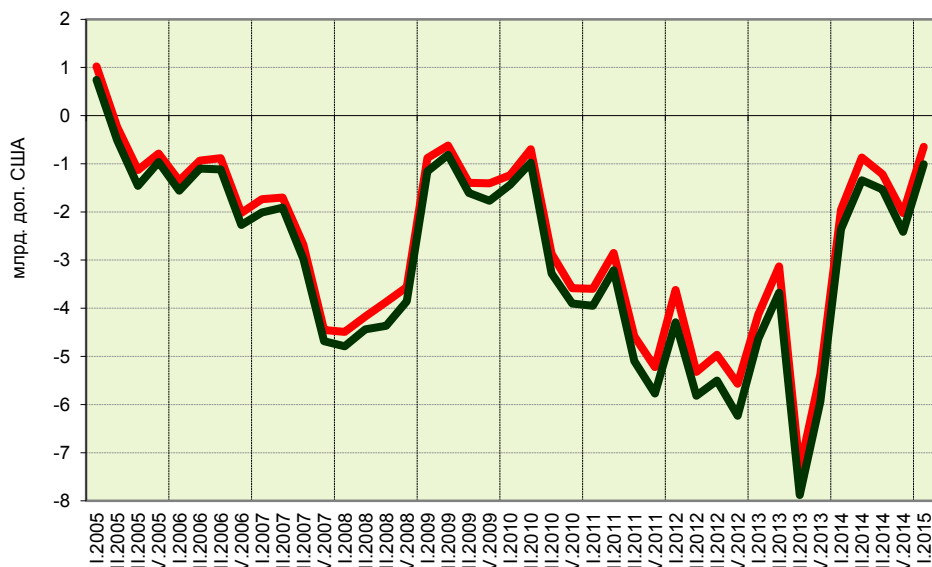

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Основні зміни у поточному рахунку – послуги

- Включено послуги з переробки та ремонту товарів
 - Послуги з обробки матеріальних ресурсів, що належать іншим сторонам
 - Послуги з ремонту та технічного обслуговування
- Внесені зміни до класифікації на більш детальному рівні

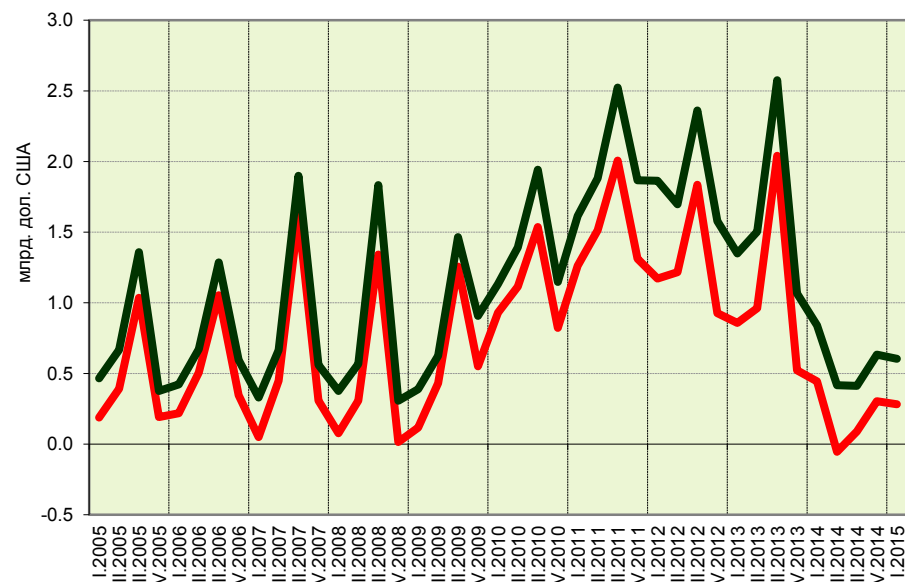
Товарний баланс

— Товарний баланс (КПБ5)

— Товарний баланс (КПБ6)

Баланс послуг

— Баланс послуг (КПБ5)

— Баланс послуг (КПБ6)

В 2014 році за торгівлею послугами:

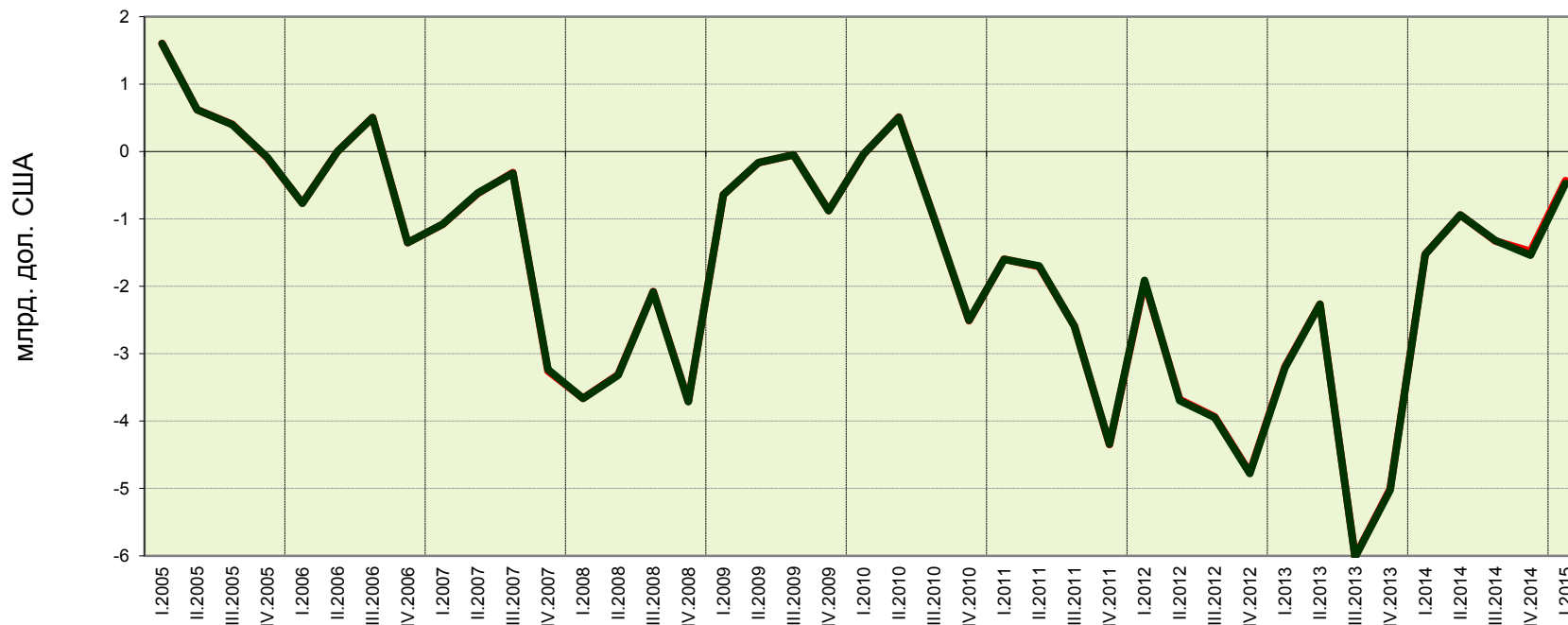
- експорту послуг зріс на **11.8%** (1.5 млрд. дол. США)

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Вплив змін у методології на сальдо поточного рахунку та баланс товарів та послуг мінімальний

Рахунок поточних операцій

— Сальдо поточного рахунку (КПБ5)

— Сальдо поточного рахунку (КПБ6)

В 2014 році:

- Погіршення товарного балансу компенсувалось покращенням балансу послуг (**Сальдо поточного рахунку зменшилось лише на 59 млн. дол. США**).

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Головні зміни у фінансовому рахунку – нові підходи до відображення погашення боргу та простроченої заборгованості

	КПБ5	КПБ6
Погашення боргу	коли настає термін погашення (за графіком)	коли відбувається <u>фактична</u> ліквідація боргових зобов'язань (при їх погашенні, пере- оформленні, прощенні кредитором)
	Планове погашення	Фактичне погашення
Прострочена заборгованість	Відображається у статті “інші інвестиції, інші зобов'язання”	Відображається як довідкова стаття
	<i>Різниця між плановим та фактичним погашенням</i>	<i>У ретроспективі – переноситься до відповідних статей фінансового рахунку, де вона виникла</i>

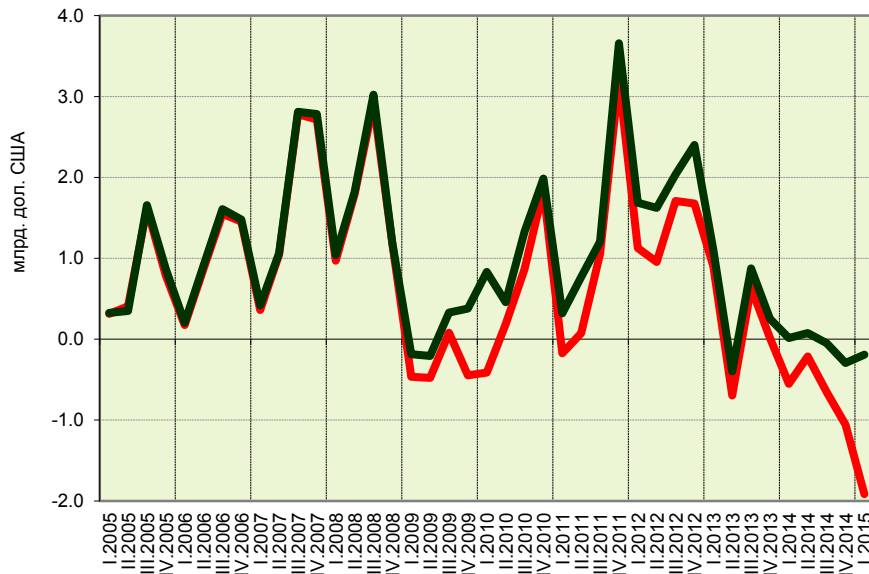

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Прострочена заборгованість перенесена до відповідних статей фінансового рахунку, де вона виникла

Платіжний_баланс

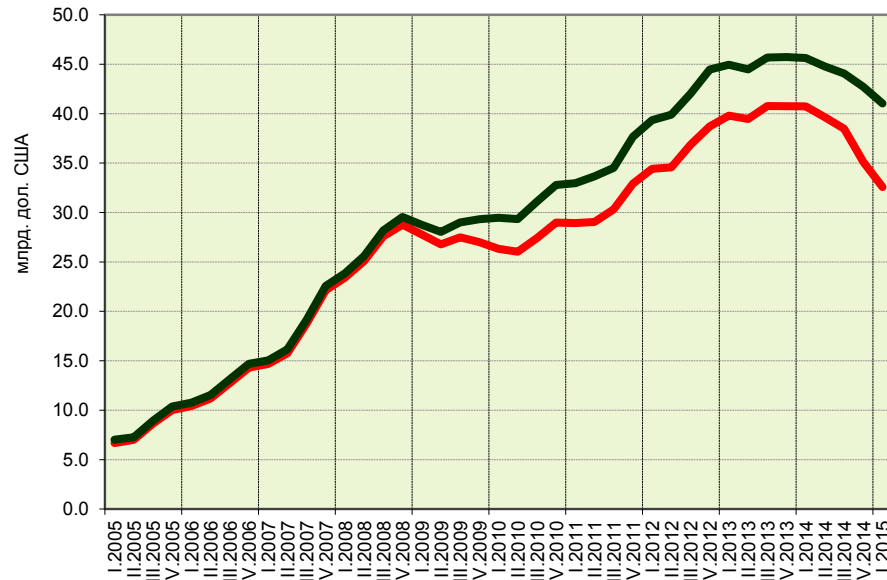
Кредити (пасиви) - інші сектори

— Кредити (пасиви) - інші сектори (КПБ5)
— Кредити (пасиви) - інші сектори (КПБ6)

Міжнародна інвестиційна позиція

Заборгованість за кредитами інших секторів

— Заборгованість за кредитами інших секторів (КПБ5)
— Заборгованість за кредитами інших секторів (КПБ6)

Внаслідок накопичення значних обсягів простроченої заборгованості резидентів України з 2009 року змінюються показники за кредитами:

- в платіжному балансі чистий відтік за кредитами зменшується (у 2014 році – 0.2 млрд. порівняно з 2.5 млрд. дол. США)
- в МІП – запаси за цією статтею збільшуються (на 1.04.2015 – 41.0 порівняно з 32.6 млрд. дол. США)

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Всі міжбанківські операції відображаються за статтею «Валюта та депозити»

КПБ5

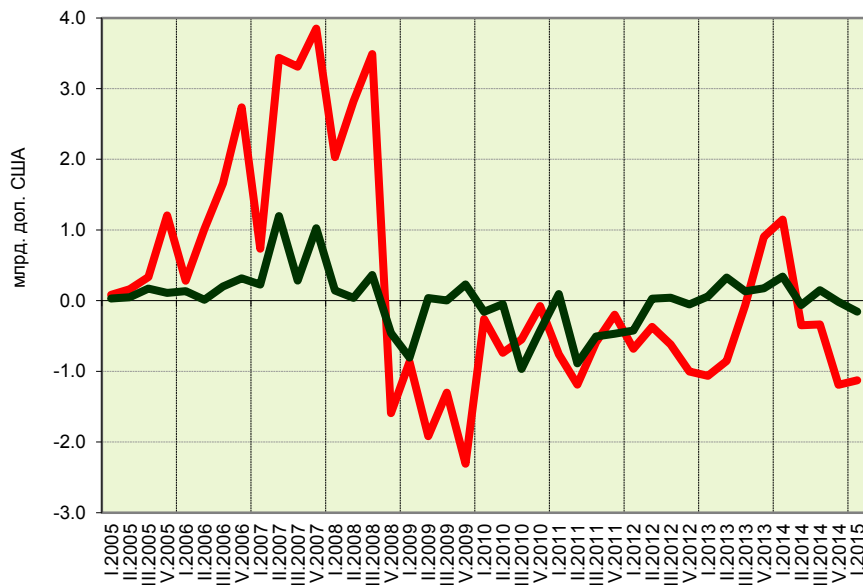
Міжбанківські кредити

КПБ6

Кредити

Валюта та депозити

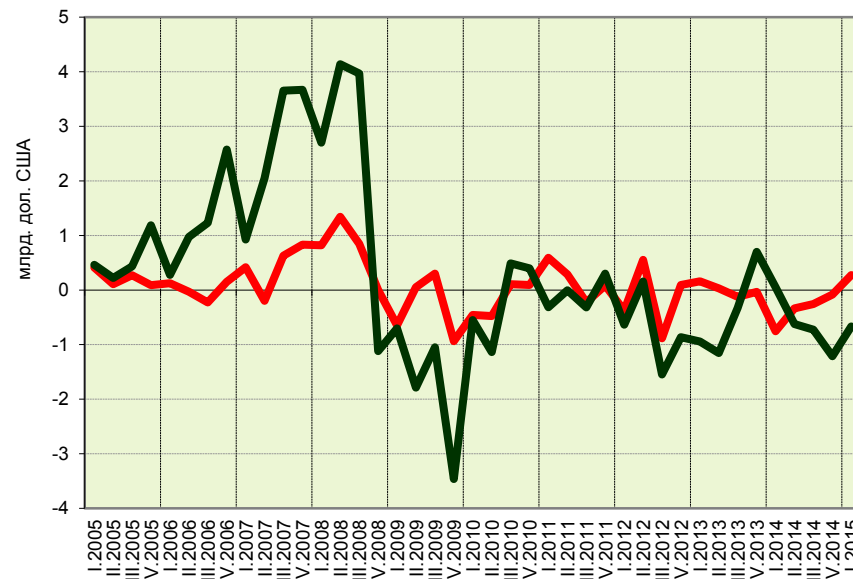
Кредити (пасиви) - банки

— Кредити (пасиви) - банки (КПБ5)

— Кредити (пасиви) - банки (КПБ6)

Валюта та депозити (пасиви) - банки

— Валюта та депозити (пасиви) - банки (КПБ5)

— Валюта та депозити (пасиви) - банки (КПБ6)

- Залишки за міжбанківськими операціями складають 53% від загального обсягу зобов'язань банківського сектору

Зміни у презентації ПБ – нові підходи до агрегування даних за поточним та капітальним рахунками

Основні статті платіжного балансу (КПБ6)	КПБ5	КПБ6
Сальдо рахунку поточних операцій	+ профіцит; – дефіцит	+ профіцит; – дефіцит
Сальдо товарів та послуг	(експорт + імпорт)	(експорт - імпорт)
Експорт	+	+
Імпорт	–	+
Сальдо первинних (вторинних) доходів,	(надходження – виплати)	(надходження – виплати)
Надходження	+	+
Виплати	–	+
Сальдо рахунку операцій з капіталом	+ профіцит; – дефіцит (надходження – виплати)	+ профіцит; – дефіцит (надходження – виплати)
Надходження	+	+
Виплати	–	+
Сальдо поточного рахунку та рахунку операцій з капіталом		+ чисте кредитування – чисте запозичення

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Зміни у презентації ПБ – нові підходи до відображення активів, зобов'язань та агрегування даних за фінансовим рахунком

Основні статті платіжного балансу (КПБ6)	КПБ5	КПБ6
Сальдо фінансового рахунку	– чисте кредитування + чисте запозичення (активи + зобов'язання)	+ чисте кредитування – чисте запозичення (активи - зобов'язання)
Чисте придбання фінансових активів	– збільшення вимог + зменшення вимог	+ збільшення вимог – зменшення вимог
Чисте прийняття зобов'язань	+ збільшення зобов'язань – зменшення зобов'язань	+ збільшення зобов'язань – зменшення зобов'язань
Резервні активи	– збільшення вимог + зменшення вимог	+ збільшення вимог – зменшення вимог
Чисті помилки та упущення	– (сальдо рахунку поточних операцій + сальдо рахунку операцій з капіталом + сальдо фінансового рахунку)	сальдо фінансового рахунку – сальдо рахунку поточних операцій та рахунку операцій з капіталом

! Сальдо операцій фінансового рахунку має зворотній знак!

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Зміни у презентації – капітальний рахунок об'єднується з поточним та визначає «чисте кредитування (+)/чисте запозичення (-)» економіки відносно іншого світу

Стандартна форма	КПБ5	КПБ6
Поточний рахунок (CA)	-432	-473
Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій (K&FA)	563	
Рахунок операцій з капіталом (KA)	222	247
Чисте кредитування (+)/ чисте запозичення (-)		-226
Фінансовий рахунок (FA)	341	-341
Прямі інвестиції	391	-391
Портфельні інвестиції	-350	331
Інші інвестиції	2 837	-2 818
Інші інвестиції: активи	-1 925	1 925
Інші інвестиції: зобов'язання	4 762	4 743
Резервні активи	-2 537	2 537
Помилки та упущення (E&O)	-131	-115
Зведений баланс	0	0

- КПБ5 $CA + K&FA + EO = 0$ $-432 + 222 + (-131) = 0$
- КПБ6 $CA + KA = FA - E&O$ $-226 = -341 - (-115)$ $-226 - (-341) + (-115) = 0$

Зміни у презентації – сальдо за окремими категоріями фінансового рахунку та в цілому за фінансовим рахунком має протилежний знак

Аналітична форма	КПБ5	КПБ6
Поточний рахунок	-432	-473
<i>Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій</i>	-1 509	
Рахунок операцій з капіталом	222	247
<i>Чисте кредитування (+)/ чисте запозичення (-)</i>		-226
Фінансовий рахунок	-1 731	1 715
Прямі інвестиції	391	-391
Портфельні інвестиції	-350	331
Інші інвестиції	-1 641	1 660
Інші інвестиції: активи	-1 925	1 925
Інші інвестиції: зобов'язання	284	265
Помилки та упущення	-131	-115
Зведений баланс	-1 941	-1 941
Резерви та пов'язані статті / Фінансування	1 941	-1 941
Резервні активи	-2 537	2 537
Кредити МВФ	4 478	4 478

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Запроваджено нову аналітичну форму представлення - за секторами економіки

	I кв. 2015
Рахунок поточних операцій	-473
<i>Рахунок операцій з капіталом</i>	247
<i>Чисте кредитування (+)/ чисте запозичення (-)</i>	-226
Фінансовий рахунок	1 715
Державний сектор	-22
Сектор державного управління	18
Органи грошово-кредитного регулювання	-40
Приватний сектор (включно з помилками та упущеннями)	1 737
Банки	476
Інші сектори	1 146
Помилки та упущення	-115
Зведений баланс	-1 941
Резерви та пов'язані статті / Фінансування	-1 941
Резервні активи	2 537
Кредит МВФ	4 478

- Чисте ввезення/вивезення капіталу приватним сектором:
«+»- вивезення, «-»-ввезення (активи - пасиви – помилки та упущення)

Ретроспективний перегляд даних

■ Платіжний баланс

2005

Кварт

2010

Міс

- *Квартальні дані за 2001-2004 роки будуть переглянуті наприкінці 2015 року*

■ Грошові перекази

2008

Кварт

■ Міжнародна інвестиційна позиція

2010

Кварт

■ Зовнішній борг

2005

Кварт

Розповсюдження даних буде здійснюватись лише в електронному вигляді

- Відмова від паперової версії видання «Платіжний баланс і зовнішній борг України»
- Модернізація сторінки «Статистика зовнішнього сектору»
- Починаючи з даних за III квартал 2015 року статистика буде публікуватися лише за новою методологією (КПБ6)

Мета: своєчасне, зрозуміле та максимально повне інформування економічних суб'єктів про динаміку платіжного балансу України, міжнародної інвестиційної позиції та зовнішнього боргу

Принципи побудови:

- Зручність пошуку інформації (компактна структура)
- Швидке оновлення інформації
- Різні формати даних для різних цілей та пристроїв (PDF, XLS)
- Наявність методологічних коментарів та роз'яснень
- Наявність календаря оприлюднення даних
- Швидке запровадження змін (дані публікуються відразу після їх розрахунку згідно календаря)

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Додатки

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Рахунок послуг: нова класифікація, врахування на чистій основі послуг з переробки та ремонту

КПБ5	КПБ6
Транспортні послуги	1. Транспорт
Послуги зв'язку (поштові та кур'єрські послуги)	
Подорожі	2. Подорожі
-	3. Послуги з переробки матеріальних ресурсів, що належать іншим сторонам
-	4. Послуги з ремонту та технічного обслуговування, не віднесені до інших категорій
Інші транспортні послуги / Інші (частково)	
Будівельні послуги	5. Будівництво
Інші ділові послуги (частково)	
Страхові послуги	6. Послуги з страхування та пенсійного забезпечення
Фінансові послуги	7. Фінансові послуги
Роялті та ліцензійні послуги	8. Плата за використання інтелектуальної власності, що не віднесена до інших категорій
Комп'ютерні та інформаційні послуги	9. Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги
Послуги зв'язку (телекомунікаційні)	
Інші послуги	10. Інші ділові послуги
Послуги приватним особам та послуги в галузі культури та відпочинку	11. Послуги приватним особам та послуги в галузі культури та відпочинку
Державні послуги, не віднесені до інших категорій	12. Державні послуги, не віднесені до інших категорій

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Головні зміни: прямі іноземні інвестиції відображаються не за напрямом інвестування, а за принципом активів/зобов'язань

КПБ5 За напрямом інвестування

■ З України

- Акціонерний капітал
- Інший капітал
 - Вимоги до прямих інвесторів
 - Зобов'язання перед прямими інвесторами

■ В Україну

- Акціонерний капітал
- Інший капітал
 - Вимоги до прямих інвесторів
 - Зобов'язання перед прямими інвесторами

КПБ6 Активи, зобов'язання

■ Активи

- Інструменти участі у капіталі
- Боргові інструменти
 - Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора (зворотне інвестування)

■ Зобов'язання

- Інструменти участі у капіталі
- Боргові інструменти

- Дебіторська заборгованість підприємств прямого інвестування по відношенню до прямих інвесторів відповідно до КПБ5 відображалася в статті «ПІІ в Україну», відповідно до КПБ6 – в статті «Активи».
- Дані щодо прямих інвестицій за напрямом інвестування будуть розміщуватись на сайті (довідково).